

VEGYESEK.

A vizaknai sóbányászat történetéhez. Mint II. Ulászló király 1491. május hó 7-én Budán kelt oklevelében elbeszéli, eléje járultak Vizaknai Ferencz (egregius) és a vizaknai plébános, — az ottani biró, esküdtek, vendégek és a *királyi sóvágók (incisores salium)* nevében, s előadták, hogy ők és elődeik a régi királyoktól (divi reges) az alábbi, általok és elődeik által ember-emlékezetet meghaladó idők óta élvezett kiváltságokat kapták, kérvén a királyt, hogy azokat számokra újra erősítse meg.

E kiváltságok a következők: 1. hogy a vizaknai királyi só-ispánok és kamarások (comites et camerarii) minden sóvágónak ezer kivágott sótól egy arany-forintot, avagy egy arany-forint értéket, Szent-Mihály napja táján pedig minden évben 8 rőf kölni posztót (octo ulnas panni Colonialis) fizessenek és adjanak.

2. A város minden vendége vagyis lakosa (hospes seu inhabitator) hetenként 100 sőt tartozzék vágni, s ha e mennyiség megvan, több só kivágására semmikép se kényszeríttessék, és senkit más valakiért, a ki t. i. hetenként a száz sőt ki nem vágta, a kamarások vagy a városi biró ne háborgassanak, hanem az utóbbit a biró, vagy albiró a száz só vágására minden módon kényszerítse.

3. A sóispánok és só-kamarások a plébánosnak és birónak (villico) évenként sallárium fejében 12 rőf ippenni (de ypri) posztót, egy egész vég barchetet, egy-egy róka-prémből készült nagy subát (unum barchanum integrum, unum pellicium magnum de pellibus wlpinis), ezer sőt avagy husz arany forintot adjanak és fizessenek, olykép, hogy a plébános minden nap egy misét mondjon vagy mondasson, a biró pedig a kamarának ügyeit (facta camere ad suum officium spectantia) hanyagság nélkül végezze és intézze el.

Végül 4. a kérelmezők (exponentes, t. i. a városnak fent elősorolt lakossága) a kamarások által nekik eladott vagy adott törmelék-sót (sales miliatos per camerarios ipsis exponentibus venditos aut datos) a hét szász székben és Selyk s Medgyes két székben egész a Küküllőig régi szokás szerint elszállíthassák és eladhassák.

A király e kiváltságokat elősorolván, megerősíti, birói pecsétjével látja el s ezen rendeletét különösen a vizaknai királyisókamarák ispánjaihoz és kama-

rásaihoz intézi. A Vizakna város levéltárában eredetiben meglevő ezen oklevél alján Ozsvát (családi néven : laki Tuz vagy Tusz Ozsvát) zágrábi püspök kir. kincstartó ellenjegyzése áll. (C—r.)

Hidvámok a Hernádon 1409-ben. Perényi Péter egyebek közt mármarosai főispán s volt székely ispán 1409-ben a király rendeletére Zemplén vármegyében Terebos mellett gyűlést tartván, Krompachi Dániel, a kit a király saját (birtok-) jogainak kikutatására küldött ki ide, a király nevében felszólalván, azt állította, hogy a Hernád (Harnád) folyón *Csalános, Gesztel(y), Hernád-Németi, Bölcs* (ma : Böcs), *Hidvég, Keren* (ma Köröm) helységeekben jogtalanul szednek hid-vámost, s e részben a megyei alispánra, szolgabírákra és esküdtekre hivatkozott.

Perényi kérdésére utóbbiak hit alatt vallották, hogy csupán azok az utasok, a kik ezen hidakon átkelnek, kötelesek hidvámot fizetni, azok ellenben, a kik a hidakat elkerülik s magán a Hernád folyón kelnek át, semmiféle vámmal nem tartoznak, s általában *az utasoknak szabadságukban áll akár az említett hidakon, akár pedig magán a vizen átkelni.*

A kérdéses öt hidvám meglehetősen sűrűn következik egymásután a Hernádnak Zemplén vármegyén átfolyó ama részén, mely e megyét Abauj és Borsod vármegyétől elválasztja. Köröm különben már inkább a Sajó mellett fekszik. (Br. Perényi cs. llt.) Cr.

A szerémi bor történetéhez. Ismeretes dolog, hogy a középkorban a legédesebb, legzamatosabb és egyszersmind legdrágább magyar bor a szerémi (ma úgy mondánók : karloviczi) volt.

Ime egy újabb, más tekintetben is érdekes adat az e borral való kereskedés történetéhez, a br. Perényi család levéltárából.

1522-ben Károlyi Lancel László (a gróf Károlyiak egyik őse) panaszt tett a nádor (Báthory István) előtt.

Nemrégiben — ugymond — két károlyi szolgáját a tizsa-varsányi országos vásárra (Külső-Szolnokmegyében) küldte, hogy számára bort és más, a háztartáshoz szükséges czikkeket vásároljanak.

A két kiküldött *két nagy vasalt szekérral* érkezett Tizsa-Varsányba, a melyek *mindenike elé 24 ökör volt fogva* (duobus magnis curris ferratis, viginti quatuor bobus ipsium currum trahentibus); s mikor a szerémi borokat megvásárolták, kállai Lökös János (a Kállayak egyik őse, Tizsa-Varsány egyik földesura) inasaival és jobbágyaival fegyveresen rájok rontott s a két nagy szekeret 4 hordó borral, 100 frt értékben, s 50 frt készpénzzel együtt elvette tőlük, s ezenkívül elfogta és bilincsbe verte őket. A szerémi bornak tehát Tizsa-Varsányt is volt piacza. Cr.

Gömörmegeyi juhászok szabadalmi. Ezekről először a megyének, egy, tanuvallomások alapján 1606-ban kelt bizonyítványából értesülünk, mely szerint a krasznahorkai és esetneki uradalmakban lakó juhászok